

De bananenlezers

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Marlies Smeenge

De bananenlezers

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 6799 1

© 2025 Marlies Smeenge

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan

Omslagontwerp en -illustratie Moker Ontwerp

Foto auteur © Dirk-Jan van Dijk

Ambo|Anthos *uitgevers* vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

*'Oh, I'm an alien, I'm a legal alien
I'm an Englishman in New York'*

Sting

'Bewaar een steen in je tas
Uit het land waar je sliep
Waar je de wonden opliep
Waar het koninkrijk verging
Haal de parels uit de zee
Geef ze weg
Vecht met alles wat je hebt
Verlies het goed
Wacht dan tot het lichter wordt
Je hebt de tijd
Reis ver, drink wijn, denk na
Lach hard, duik diep,
kom terug'

Spinvis

die keer met sneeuw in de zomer

Het is de allerwarmste zomer sinds mensenheugenis. In het zuiden van Europa sterft een historisch aantal bejaarden terwijl ik mijn lichaamsgewicht in zweet verlies tijdens mijn verhuizing.

Aanvankelijk verhuis ik naar de studeerkamer van een volstrekt onbekende. Ik duikel hem op via de bewoner van een huis waar ik de beschikbare kamer niet krijg. Ik ben misselijk van schaamte als ik een mail schrijf met de vraag of de bewoners iets anders weten voor dit meisje dat ze zelf niet willen hebben in hun huis. Mijn opleiding begint over twee weken, een enkele reis kost me zelfs met functionerende spoorwegen meer dan drie uur en gaat een landsgrens over. Bovendien draait een aanzienlijk deel van de aantrekkingskracht van dit hele plan om het verbranden van mijn schepen en elders vers beginnen. En zo beland ik in huis bij hun vriend Sjef.

Op de eerste avond dat ik bij Sjef logeer sta ik op zijn balkon en kijk uit over de straat ver beneden me. Mensen lopen haastig voorbij met grote tassen gevuld met kwarten watermeloen en bundels stokbroden op hun hoofd, van de Turkse supermarkt op de hoek.

Een politieauto probeert zijn weg te vinden door dit mierennest van mensen, maar niemand lijkt haast te hebben om plek te maken. In plaats van zijn claxon te gebruiken speelt de wagen korte stukjes van 'Für Elise' af via de speakers op het dak.

Ik adem de nazomerlucht in en bedank het leven voor mijn nieuwe thuisland.

Meestal ruikt een huis op alle momenten van de dag anders. SjeFs huis ruikt altijd hetzelfde: naar belegen slaap, licht muffe handdoeken en bijenwas. Alsof hij onder een stolp leeft waaronder zowel de lucht als de tijd stilstaat.

Sjef heeft dusdanig heftige eczeem over zijn hele lichaam dat er een laagje sneeuw in zijn appartement ligt. Ik doe alsof mij dat niet opvalt als hij het weer eens zo onopvallend mogelijk van het tafelblad af schuift. Hij doet alsof hij niet merkt dat ik doe alsof.

Eens per week eet Sjef samen met zijn ouders pita gyros in de neonverlichte snackbar op de begane grond van het appartementencomplex. Als vaste tijdelijke logee mag ik mee. Niemand durft te vragen wie ik precies ben, wat mijn leeftijd is en of wij iets hebben met elkaar of iets intiems doen met elkaar of misschien zelfs allebei.

Ik ben de enige die überhaupt iets zegt. Ik vraag me af of het iets cultureels is, of verlegenheid vanwege de onbekende aan tafel, of dat ik hier verdrietige conclusies aan kan verbinden over hoe avonden verlopen als je elkaar wekelijks ziet in een leven waarin alles zo structureel repetitief is dat er niks meer te bespreken valt.

Ik probeer vragen te bedenken die iedereen op hun gemak zullen stellen.

‘Hoelang komen jullie hier al?’ vraag ik.

‘Goh,’ zegt vader. Hij kijkt zijn vrouw aan, alsof hij al zo lang is gestopt met het tellen van de jaren die ze samen doorbrengen dat hij het niet eens meer bij benadering goed zal kunnen raden. Zij kijkt uitdrukkelingsloos terug. Kijkt dan naar de klok. Het lijkt alsof ze de minuten telt tot het bezoekuur voorbij is en ze weer mag vertrekken.

‘Bestellen jullie altijd hetzelfde?’ vraag ik.

‘Goh,’ zegt Sjef.

‘Wablief?’ zegt moeder.

‘Of jullie altijd hetzelfde eten bestellen hier,’ zeg ik.

‘Goh,’ zegt moeder.

‘Komen jullie ook weleens bij Sjef binnen?’ vraag ik.

‘Boh,’ zegt vader.

Ik besluit te zwijgen tot ik de ideale vraag heb bedacht om het gesprek op gang te brengen.

Maar die vraag komt maar niet. En dus eten we in stilte.

Zuchtend wordt het voedsel verorberd. Saus hecht zich aan snorren en kinnen. Wordt met een servet ruw weggeveegd. Het hele gezin lijkt ervan te balen dat ze een vette hap in hun toch al wat vette lichamen stoppen, maar het is nou eenmaal een traditie om dit zo te doen en dus ontkomen ze er niet aan.

Het eten is op. De servetten zijn verfrommeld. Overal op de tafel en de vloer liggen verweesde stukjes vlees die niemand meer gaat opeten.

Het voelt vreemd om met z’n tweeën in Sjefs appartement terug te keren. Alsof we samen thuiskomen. Alsof er een wij aan het ontstaan is. Alsof we nu nog iets samen moeten gaan doen.

Niet lang daarna zie ik in de lokale supermarkt een briefje hangen.

WOONGROEP KIKDOOS ZOEKT MEDEMENS. BIJ VOORKEUR ZON-
DER MEDENEMING VAN SUPPLEMENTAIR HUISDIER, WIJ ZIJN
AL JUNGLE GENOEG. KOMT AF EN BRENGT DRANK MEE.

die keer met het staatsieportret

Woongroep Kijkdoos bevindt zich aan het Dageraadplein. Kinderkopjes, grote bomen die welkome schaduwen werpen over volle terrassen. De mensenmassa gonst gezellig, spelende kinderen rennen overal tussendoor, alsof we hier bij een familiefeest in een achtertuin zijn.

Het gebouw van de woongroep is zo breed als een landhuis, maar ik zie geen huisnummer en geen deur. Er zit wel een carport in de blinde muur, daar waar nummer 17 zou moeten zitten. Ik drement heen en weer, hopend dat iemand me zal komen ophalen.

Ik overweeg om mijn vingers onder het rolluik te wrikken. Maar dat durf ik helemaal niet. Ik overweeg om het er maar bij te laten en weer te vertrekken. Maar dan realiseer ik me de kille waarheid: niemand hier heeft mij nodig. Als ik weg wil uit Sjefs stolpwereld moet ik nu doorzetten. En dus stap ik op het rolluik af, wrik mijn vingers eronder en geef er een flinke ruk aan. Het ding schiet omhoog en maakt een zielsverschrompelend geluid. Als een big die traag en langdurig gebrandmerkt wordt. Het voelt alsof het hele plein kijkt. Alsof de spelende kinderen allemaal even stilstaan.

Het is donker achter het rolluik. De enige weg vooruit lijkt verder naar binnen, tot voorbij waar het daglicht reikt. Vechtend tegen mijn knieën die willen knikken stap ik de duisternis in.

De schemerige ruimte staat vol met spullen waar ik niet te na-

drukkelijk naar wil kijken. Mijn geforceerde binnenkomst voelt als genoeg gewelddadige privacyschending voor één dag.

Ik vraag me af of de advertentie misschien een grap was en ik zo meteen in een keuken sta met bergen vettige afwas vol schimmel en smerige, niet bij de overheid geregistreerde huilende kinderen. Dat mijn nieren zullen worden gestolen. Dat ik daarna in een kelder zal belanden waar ik vijftien jaar van mijn leven gelukspoppetjes zal moeten knopen voordat ik weet te ontsnappen.

Het gevoel bekruipt me dat ik bekeken word. Alsof dit een eerste proeve van bekwaamheid is. Ik stel me voor hoe de bewoners me via een beveiligingscamera gniffelend zitten te bekijken. Hoe mijn gezicht er op het pixelige scherm uit zal zien. Boos en streng vierkantig Russisch, als de handlangster van een kinderkidnapper op een opsporingverzochtfoto, want dat schijnt mijn gezicht uit te stralen als ik neutraal probeer te kijken. Althans, tot die conclusie kwam ik toen ik een halfjaar geleden in zo'n fotohokje op een station een pasfoto probeerde te maken. Het was op het moment zelf best grappig geweest om te zien hoe anders het verse litteken in mijn lip me eruit deed zien, ware het niet dat deze boevenfoto de komende tien jaar ook nog op mijn paspoort staat. En dat ik nog de rest van mijn leven met dit gezicht zal moeten doen.

Het wordt te donker om te zien waar ik ben. Ik hou mijn armen voor me alsof ik geblinddoekt ben. Mijn handen voelen een deurpost, waar ik doorheen stap.

Ik loop door een gang, denk ik. Tastend langs de muur vind ik in ieder geval geen nieuwe deuren.

De gang buigt af naar links. Er is licht, heel in de verte. Licht op een paar brede traptreden, zie ik als ik dichterbij kom.

Ze staan met z'n drieën in de breedte opgesteld, bovenaan een marmeren trappenhuis. Om hen heen staan kaarsen op standaards.

Statig kijken ze recht vooruit, naar ergens achter me, alsof ze poseren voor het staatsieportret van een of ander gilde.

Helemaal links staat een zwarte jongen met een trui vol gaten, een hoog opgetrokken joggingbroek en instapsloffen. Op zijn linkerarm ligt een dikke kat, die me als enige recht aankijkt.

Een vrouw met de grootste ogen die ik ooit heb gezien, is van top tot teen in een strak zittende jarenzeventigsportoutfit gehuld. Ze doet me denken aan een roofvogel, zoals ze scherp en autoritair naar de gang achter mij kijkt. Hoewel ik weet dat daar niks te zien is, krijg ik toch de neiging om zelf ook te kijken.

De derde aanwezige is een vrouw van onbestemde leeftijd die zachtjes heen en weer wiegt en iets lijkt te neurien. Ze is tot haar enkels in rode doeken gewikkeld, als een boeddhistische monnik die is verdwaald in een te koud klimaat. Het lijkt hierdoor alsof ze geen lichaam heeft, maar enkel bestaat uit een aangewaaid hoofd op een hoge berg vodden. Boven op dit hoofd prijkt een kapsel dat het midden houdt tussen een suikerspin en een verwaaid vogelnest.

Ze reageren niet op mijn aanwezigheid. Met mijn hoofd nederig naar beneden gebogen beklim ik de treden naar hen toe, hopend dat ze me snel zullen opmerken. Alsof ik een arme boerin ben die om een gunst komt vragen bij de hoge heren. Dat is ook wel een beetje hoe de verhoudingen liggen hier. Zij hebben alles wat ik wil. Een huis als een paleis met een garage vol geheimen om te ontdekken. En dat alles zonder huidschilfers.

De jongen met de kapotte trui zet de kat op de grond en komt naar me toe de trap af lopen. Hij kijkt me nog altijd niet aan. Het is meer alsof hij even pauze neemt om te plassen, of toevallig gewoon deze kant op moet.

Als hij vlak naast me is, houdt hij halt. Ik draai me als vanzelfsprekend naar hem om, alsof we samen een choreografie uitvoeren. Hij legt zijn handen aan weerszijden tegen mijn gezicht. Hij ruikt lekker. Naar een waspoeder. Zijn donkere huid glanst gezond in het kaarslicht.

Dramatisch traag verplaatst zijn blik zich naar de mijne. Hij kijkt me intens aan. Ik vraag me af wat hij leest in mijn ogen. Denkt

te lezen. Wil lezen. Ik zie hoe hij zijn wenkbrauwen optrekt. Dan begint hij te schaterlachen. Met drie treden tegelijk rent hij terug de trap op. Met zijn rug naar me toe geeft hij een teken aan de rest. Opeens kijkt iedereen me recht aan. Het meisje met de grote ogen tipt haar kin de lucht in en gebaart met haar hoofd naar de dubbele deuren achter haar. Meekomen.